

az a rehasznapot, amelynek centrumát Vázasonyi Vilmos vízi túzba, más részről pedig Pötö Sándor levagol a Dob-utcai brigád élén.

Nagyatádi Szabó István egy vidéki népgyűlésen, miután közismert orientálódása nem vitt kellő eredményre, hívei fülébe dörögve legújabb követelését, hogy Magyarország élére kormányzót kell állítani. Ugy látszik, a kisgazda-párt vezére visszaemlékezett rá, hogy ezzel a megoldással már megpróbálkoztunk egyszer és akkor éppen ő volt azok egyike, akik a kormányzó ellen a háttérben intrikáltak.

Huszezer galíciai van Budapesten.

Kormányintézkedéssel távolítsák el az alkalmatlan idegeneket.

A Teleki-tér, a régi hirhedi ószeres-börze mostanában délelőttként olyan népes, amilyen még sohasem volt. A Népszínház-utca sarkától kezdve a Köztanuló-utig egy óriási zsidobongó hangyaboly ez az egész környék. A lopott bielikől kezdve, a bejelentési kötelezettség alól kivont talpbőrökig mindent lehet itt kapni. Kína a szabad ég alatt folyik az izgalmas vásár és a pekeli zsidóiban az ember a saját szavát nem érti, ellenben néha egy-egy erősebb terek mégis felkiabálja az örült hangzavart:

— Kinek adjak a finom muskotály leveleg-déhányból? Lehet urak, lehet...

Egy ember szép barna bőrbekében jár-kált kevélyen a tömeg között és harsányan kiáltja:

— Ki veszi meg tőlem ezt a valódi finom Lenin-kabátot?...

Egy erősen semita külsejű ember, katonainformisban, újságot árul és publikuma szellemi igényeihez mértén, kínálja:

Egyenlőség...

Kerestük eme meglehetősen keleties jellegű vásári zsidóiban a galíciai menekült tipikus alakját, amely különösen az utóbbi esztendő során oly jellegzetesen rányomta bélyegét a Teleki-térre és kapesolt részeire. Kérdezem a rendőrt, aki posztjáról egykedvűen nézi az ingó-bolygó embersokaságot:

— Járnak-e még ide galíciaiak?

— Járnak, hogyné, de már nem galíciaiak, hanem magyarok, azaz magyar-zsidók.

— Hogyan?

— Hát úgy, hogy lassan kivetkőznek a kafiánból. Némelyike még a dugóhuzót is levágja a két füle mögött, vagy erősen a sapka alá rejtli, hogy ne lehessen ráismerni.

Tényleg most már nehezebb rátalálni a galíciaira. Az aprólékos kis mindennapi dolgok nyílt vásárában most már nem igen vesz részt, neki ez már nagyon kicsi, ő már kinőt az apró filléres dolgokból. Legtöbbje önálló üzletet vásárolt, vagy angróban dolgozik. Ha nagyobb tételtől van szó, a kapuk alatt most is megtalálhatjuk a seftelő galíciait, aki ad és vesz mindent, ami keze alá kerül. De parasztruhában is rá lehet ismerni, amint kis tolókecséjével gyümölcsöt árul a Köztanuló-ut sarkán, vagy komoly gyanánt komisz bundapálintát és a vásáros magyar nyakába kis gyűszűnyi poharanként négy koronáért.

A galíciai menekültek budapesti tartózkodásáról és az eltávolításuk érdekében tett eddigi intézkedésekről jellemző adatokat mondott el nekünk Székely Vladimír államrendőrségi főosztósos, aki már a Károlyi-kormány idejében hivatalosul foglalkozott az alkalmatlan idegenek, főleg a galíciai menekültek kiutasításával.

— Ez év elején — úgy mond — a Miatyánk-utcaiban megnyitottuk az idegen-ellenőrző hivatalt, amely az államrendőrség egyik külön szerve gyanánt működött és az volt a célja, hogy a fővárost megőriztse mindazon bevándorolt elemektől, akiknek ittléte élelmészeti és lakástügyi szempontból a főváros törzselőközségének érdekében nem kívánatos. A kétes elemek közt soroztuk elsősorban a galíciaikat és a háború elején a felvidékről ide menekült hazárokat, akiknek kárkony működése tudvalevőleg főként az árdrágításban és árucsempőzésben merült ki. Minden különösebb formázások mellőzésével a kiutasításra itálkától egyszerűen átrontuk az élelmész-ügyet és átrétköltük a lakást.

Haladt is a dolog elég szépen, noha a furfangos galíciaiakon igen nehéz volt kifogni. Mindig kerestek maguknak magas pártfogókat

és mindent elkövettek, hogy úttaradhassanak. Már a Károlyi-kormány alatt az akkori szocialista vezetők támogatásával a galíciai menekültek külön szakszervezetet alakítottak, mint később kitént: tisztán azzal a céllal, hogy ebben bekapaszkodva, úttaradásukat kiterőszakolják. Legnagyobb pártfogójuk, Garbai Sándor szocialista vezér, ránküzent, hogy a Zsidómunkások Szakszervezetének tagjait ne utasítsuk ki az országból. Nekem állandó harcom volt a galíciaiak miatt, mert minden külső befolyással szemben erősen az volt a véleményem, hogy ezt a kártyakönyv elemet különösen a főváros súlyos élelmészeti és lakástügyi krízisének idején nem szabad itt megtámasztani és mindent el kell követni, hogy kormányintézkedéssel eltávolítsák.

— Légszorgosabb munkánk közepette ütött ki a proletárdiktatura. Alig egy hétre rá a lakásbiztonság beszüntette működésünket, mert úgy találtuk, hogy az idegenek kiutasítására most már nincsen szükség, hiszen a proletárurolom megszüntette az országhatárokat. Egy hónap múlva azonban, amikor Szamuely és társai vették át a lakástügyek direktoriumának vezetését, mégis programjukba vették, hogy megtisztítják Budapestet a kétes elemektől, de nem tettek semmit és a kérdés csak június elején vetődött ismét felújra, amikor az újavárosnáza nagytermében Budapest tehermentesítéséről kezdtek szavalni. Jancsik, a vörösőrség főparancsnoka, ekkor a következő szóbeli parancssal fordult Kisteleki Imre volt rendőrtanácsoshoz, a telenház akkori vezetőjéhez:

— Jegyezze meg jól magának. Ha egy hét leforgása alatt el nem takarítja az összes galíciaikat, magát is visszaküldöm a többivel együtt Galiciába.

— Kisteleki intézkedésére, egy éjszaka detektívek és vörösőrök lepték el a Dob-utca környékét. Az összerögzösött galíciaiak holmiját társzekerekre rakták. Mintegy nyolcszáz galíciai került a telenházba, kiket külön vonaton az osztrák határra vitték, ámde Ausztriába nem engedték be őket és amíg azon vitatkoztak, hogy mitévők legyenek, a galíciaiak nagyobb része a kitűnő és ébes vörös öröktől visszaszökdösött Budapestre. Mindössze háromszáz maradt őrizetben, akiket aztán Boldogasszonyfalván internáltak. Csak igen rövid idő telt bele és már ezek és megint itt termeltek. Néhány vörösőr gazdagabb lett egy esomó jófajta kékpénzzel és háromszáz galíciai ismét folytathatta közhasznú munkásságát Budapesten...

— Hát most így állunk. Azóta senki sem háborgatja őket kártevésükben. Az idegeneket ellenőrző hivatalt nem állították fel többé és jelenleg semmiféle hivatalos szerv sincs, amely foglalkozna az alkalmatlan idegenek ügyével. Pedig most még többen vannak az ilyen elemek Budapesten, hiszen amint köztudomású, a proletárdiktatura idején a népbiztosok védelme alatt nagy számban özönlöttek be, különösen Oroszországból.

— Jelenleg mennyi lehet a Budapesten élő galíciaiak száma? — kérdeztük Székely főtanácsostól.

— Számításom szerint mintegy huszezer galíciai lehet, de van ezenkívül néhány ezer felvidéki menekült hazár, amely a háború első éveiben özönlötte el a fővárost és meglehetősen befészkelte magát. Ez az elem még veszedelmesebb, mint a tipikus galíciai, mert már megtanulta a nyelvünket, elsajátította a szokásainkat és így könnyebben idetapadt, hogy árdrágító tiszteit zavartalanabban folytathassa. A vörös uralom alatt beözönlött kétes erkölcsű idegenek számára talán már a rendőrség politikai osztálya tudna kimerítő felvilágosítást adni.

Enyiben áll tehát most nálunk a galíciai menekültek kérdése, melyet napirendre kell tenni. Nem lehet a kérdés végleges rendezése elől most már kitérni. Budapest tehermentesítése most már igazán szükségessé teszi az ittélő összes kétes elemek eltávolítását. Az idegeneket ellenőrző hivatalt ismét fel kell állítani és kormányintézkedéssel gondoskodni kell arról, hogy mindezek az idegenek, akik 1914. augusztus óta ideköltöztek, külön-külön igazolják: miért jöttek Budapestre, milyen közérdekű munkát fejtenek ki és hivatásuk mennyiben kényszeríti őket arra, hogy Budapesten lakjanak.

E sorok írója a napokban beszélgetett a budapesti zsidóság egyik főemberével, aki a háború első éveiben maga is tipikus galíciai-pártfogó volt és közbenjárására nagyon sok kiutasított galíciai visszamaradt a fővárosban, de most maga is kifakadt ellenük:

— Kérem, távolítsák el. Mi megköszönjük és segíteni fogunk ebben a tisztogató munkában. Távozzon Budapestről mindenki, aki nem magyar henes. Ez igazság. Mert például szörnyűség az, hogy folyton a bányák kiaknáztatlan voltát panasoljuk és át a fővárosban ezrelék lézengenek a kétes foglalkozású egyének, akik hol

mint árdrágítók a piacokon, hol mint valutaiizerek a Szabadság-téren, a tözsác előtt végzik kártyakönyv tevékenységüket. Tessék ezeket tes munkára fogni és tessék a galíciaikat, akik rendszer foglalkozást nem tudnak igazolni, valahol internálni és hasznos munkával foglalkoztatni.